

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 4
2022.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 139.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

Немањина бр. 22-26,

телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104

или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Главни и одговорни уредник: **Смиља Богдановић, начелник Одељења**
[\(smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs\)](mailto:smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs)

Технички уредници: **Јелена Васиљевић, орг. пријема и евиденције захтева корисника**
Јелена Катана, документалиста ел. каталога и библиотечке базе података

Сарадници: **Смиљана Павков, документалиста система базе података**
Гордан Горунуовић, оператер за системе базе података
Лепосава Милановић, документалиста за израду документационог фонда
Радмила Тубин-Михајловић, орг. пријема и евиденције захтева корисника
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података

Лектор: **Смиља Богдановић**

Коректор: **Јелена Васиљевић**

Компјутерска обрада: Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове
Техничка подршка: **Радинка Мићовић, програмер софтверских решења**

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда**
- 2. Списак претплата на службена гласила и часописе**
- 3. Преглед старих публикација**
- 4. Преглед нових књига**
- 5. Листа најчитанијих књига**

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Великом Војводству Луксембург, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Бриселу, Марине Јовићевић, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Великом Војводству Луксембург, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Бриселу, Александра Тасића, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Малдиви, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Владимира Марића, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Малдиви, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Синише Павића, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије на Новом Зеланду, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Канбери, Мирољуба Петровића, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије на Новом Зеланду, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Канбери, Радета Стефановића, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Краљевини Бутан, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Владимира Марића, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Краљевини Бутан, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Њу Делхију, Синише Павића, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Фици, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Канбери, Мирољуба Петровића, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Фици, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Канбери, Радета Стефановића, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Уредба о изменама Уредбе о стањима у служби професионалних војних лица и о унапређивању официра и подофицира, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Уредба о изменама и допунама Уредбе о стручном оспособљавању и усавршавању у Министарству унутрашњих послова, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Одлука о утврђивању коначног броја бирача у Републици Србији за изборе за народне посланике и изборе за председника Републике, расписане за 3. април 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 43/2022

Одлука о утврђивању броја гласачких листића за спровођење поновног гласања на изборима за народне посланике 16. априла 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Одлука о утврђивању броја гласачких листића за спровођење поновног гласања на изборима за председника Републике 16. априла 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Одлука о измени Одлуке о образовању Комисије за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Правилник о садржини, начину уписа и вођењу евиденција о држављанима и обрасцу уверења о држављанству, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

Решење о додели средстава прикупљених по основу одлагања кривичног гоњења, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Решење о изменама Решења о додели средстава прикупљених по основу одлагања кривичног гоњења, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Акциони план за спровођење Стратегије развоја правосуђа за период 2020–2025. године у периоду од 2022. до 2025. године, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Службени лист Града Београда

Одлука о утврђивању Збирне изборне листе, Службени лист Града Београда бр. 35/2022

Одлука о утврђивању допуне Збирне изборне листе, Службени лист Града Београда бр. 38/2022

Одлука о утврђивању Збирне изборне листе, Службени лист Града Београда бр. 38/2022

Одлука о облику и броју гласачких листића који се штампају за гласање на изборима за одборнике Скупштине Града Београда, расписаним за 3. април 2022. године, Службени лист Града Београда бр. 38/2022

Решење о спровођењу поновног гласања на бирачким местима за која је констатовано да се не могу утврдити резултати гласања и на којима је поништено гласање на изборима за одборнике Скупштине Града Београда, одржаним 3. априла 2022. године, Службени лист Града Београда бр. 43/2022

Решење о спровођењу поновног гласања на бирачким местима на којима је поништено гласање на изборима за одборнике Скупштине Града Београда, одржаним 3. априла 2022. године, Службени лист Града Београда бр. 44/2022

Извештај о прелиминарним резултатима избора за одборнике Скупштине Града Београда, одржаних 3. априла 2022. године, Службени лист Града Београда бр. 42/2022

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о минималним захтевима енергетске ефикасности које морају да испуњавају нови и реконструисани енергетски објекти, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

Уредба о допуни Уредбе о условима и начину коришћења система за управљање фактурама, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Уредба о допуни Уредбе о условима и начину чувања и стављања на увид електронских фактура и начину обезбеђивања веродостојности и интегритета садржине фактура у папирном облику, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Уредба о измени и допуни Уредбе о ограничењу висине цене деривата нафте, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Уредба о издавању доплатне поштанске марке „НЕДЕЉА ЦРВЕНОГ КРСТА”, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене уређења дела приобаља града Београда – подручје приобаља реке Саве за пројекат „Београд на води”, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Уредба о условима испоруке и снабдевања природним гасом, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Листе техничких уређаја и предмета за које постоји обавеза плаћања посебне накнаде носиоцима ауторског и сродних права, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Уредба о изменама и допуни Уредбе о ограничењу висине цена основних животних намирница, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2022

Уредба о изменама Уредбе о ограничењу висине цена деривата нафте, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2022

Одлука о измени и допуни Одлуке о образовању Радне групе за израду и подношење кандидатуре за међународну специјализовану изложбу ЕХРО Belgrade 2027, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

Одлука о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Одлука о измени Одлуке о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Одлука о изменама и допуни Одлуке о ближим условима и начину вршења контроле мењачког пословања, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2022

Одлука о допуни Одлуке о привременој забрани извоза основних пољопривредно-прехранбених производа битних за становништво, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Одлука о привременом ограничењу извоза основних пољопривредно-прехрамбених производа битних за становништво, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Одлука о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2022

Правилник о допуни Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку, Службени гласник Републике Србије бр. 42/2022

Правилник о измени Правилника о изгледу, садржини и начину истицања евиденционе маркице за вино са географским пореклом, Службени гласник Републике Србије бр. 42/2022

Правилник о утврђивању Програма мониторинга безбедности хране биљног и мешовитог порекла за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Правилник о додацима исхрани (дијететски суплементи), Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о елементима електронске фактуре, форми и начину доставе пратеће и друге документације кроз систем електронских фактура, начину и поступку електронског евидентирања обрачуна пореза на додату вредност у систему електронских фактура и начину примене стандарда електронског фактурисања, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Правилник о изменама и допуни Правилника о условима за стављање у промет и начину обележавања уловљене дивљачи и трофеја дивљачи, као и о начину вођења евиденције, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Правилник о утврђивању Годишњег програма основних геолошких истраживања за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о дозволама и центрима за обуку ваздухопловно-техничког особља контроле летења, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Правилник о условима и начину остваривања права на пореско ослобођење по основу зараде запослених на истраживању и развоју, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Правилник о утврђивању Правилника мониторинга безбедности хране животињског порекла и хране за животиње која се увози за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Правилник о изменама и допуни Правилника о условима за признавање, поступку признавања ознака за мирна вина и нека специјална вина са географским пореклом, као и о начину производње и обележавања мирних вина и неких специјалних вина са географским пореклом, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Правилник о обрачуну veleпродајне цене деривата нафте EVRO DIZEL и EVRO PREMIJUM BMB 95, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Правилник о допуни Правилника о врстама фискалних рачуна, типовима трансакција, начинима плаћања, позивању на број другог документа и појединостима осталих елемената фискалног рачуна, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Правилник о усклађеним износима подстицајних средстава за поновну употребу, рециклажу и коришћење одређених врста отпада, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Правилник о ближем садржају и смерницама за одређивање националних циљева Интегрисаног националног енергетског и климатског плана, начину његове израде и извештавању о његовој реализацији, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

Правилник о изменама Правилника о врстама фискалних рачуна, типовима трансакција, начинима плаћања, позивању на број другог документа и појединостима осталих елемената фискалног рачуна, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2022

Правилник о изменама Правилника о коришћењу подстицаја за органску биљну производњу, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2022

Наредба о забрани сакупљања појединих заштићених врста дивље флоре и фауне у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Листа одобрених супстанци, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2022

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о измени Одлуке о образовању Координационог тела за припрему, спровођење, праћење и извештавање о реализацији Плана развоја АП Војводине 2022–2030. године, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 19/2022

Правилник о измени Правилника за доделу подстицајних средстава за побољшање сточарске производње на пољопривредним газдинствима и економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду млека и меса на газдинствима у АП Војводини у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 19/2022

Правилник о измени Правилника о додели средстава за суфинансирање инвестиција у опрему за производњу вина и ракије на територији АП Војводине у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 19/2022

Правилник за доделу средстава удружењима за област равноправности полова у Аутономној Покрајини Војводини, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 19/2022

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о допунама Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Одлука о трошковима рехабилитације корисника пензија и цени смештаја пратиоца, по установама, по дану боравка, Службени гласник Републике Србије бр. 42/2022

Правилник о престанку важења Правилника о накнади трошкова за медицинска средства која се користе за пружање здравствених услуга лапароскопском методом, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

Правилник о изменама Правилника о ближим критеријумима и условима за укључивање запосленог у обуке за потребе послодавца ради стицања додатних знања и вештина, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Правилник о критеријумима, начину и условима за стављање лекова на Листу лекова, односно за скидање лекова са Листе лекова, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о козметичким производима, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2022

Правилник о изменама Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о највишем износу накнада трошкова за медицинско-техничка помагала која се издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2022

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у јануару, фебруару и марту 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 42/2022

Решење о номиналним износима новчане социјалне помоћи, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2022

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о промени назива Народног музеја у Београду, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

Одлука о стицању статуса института од националног значаја (Институт за ратарство и повртарство у Новом Саду), Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

Одлука о утврђивању Годишњег плана образовања одраслих у Републици Србији за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Правилник о упису ученика у средњу школу, Службени гласник Републике Србије бр. 42/2022

Правилник о стипендирању врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и додели новчане помоћи врхунским спортистима са посебним заслугама, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Правилник о националној категоризацији националних гранских спортских савеза, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2022

Правилник о допуни Правилника о садржају и начину вођења Регистра Националног оквира квалификација Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2022

Правилник о ближим условима, начину функционисања, повезивања и вођења Јединственог информационог система за музеје, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2022

Решења о додели националног спортског признања, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 44/2022

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за март 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2022

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом, за фебруар 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2022

Износ месечне основице доприноса за обавезно здравствено осигурање лица за која се средства за уплату доприноса обезбеђују у буџету Републике Србије за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 49/2022

2

СПИСАК ПРЕПЛАТА НА СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2022. ГОДИНИ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛЕГЕ АРТИС: прописи у пракси
3.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
4.	НАША МЕСТА: часопис за локалну самоуправу
5.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа
6.	ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ: часопис Института за новију историју Србије

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
2.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
3.	БИЛТЕН МИНИСТАРСТВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
4.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
5.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
6.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
7.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

- 1. Закон о држављанству Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца са Уредбом о његовом извршењу, Београд, 1929.**

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

Усађено у нови нивентар бр. 2072

1 јануара 1942 год.

Београд.

109. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених и објашњених судском
и административном праксом

Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 109.

ЗАКОН

О ДРЖАВЉАНСТВУ

КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

СА УРЕДБОМ О ЊЕГОВОМ ИЗВРШЕЊУ

ДРУГО ИЗДАЊЕ

~~МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
Бр. 2072~~

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1. КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1.

1929

САДРЖАЈ

	Страна
Закон о држављанству	
<i>Прва глава. Држављанство Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца</i>	1
<i>Друга глава. Сшицање држављанства</i>	2
1. Порекло	3
2. Рођење на територији	3
3. Удаја	3
4. Прирођење	4
а) Услови	4
б) Поступак	5
в) Дејство	8
<i>Трећа глава. Губишак држављанства</i>	9
1. Отпуст из држављанства	9
а) Услови	9
б) Поступак	10
в) Дејство	11
2. Одсутност	12
3. Удаја	12
4. Позакоњење	12
5. Одрицање држављанства	13
6. Одузимање држављанства	13
7. Дејство губитка држављанства	14
<i>Четврта глава. Поновно сшицање држављанства</i>	15
<i>Пета глава. Опште одредбе</i>	16
1. Материјални прописи	16
2. Формални прописи	18
<i>Шеста глава. Прелазне одредбе</i>	19

ЗАКОН**о држављанству Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца**

од 21. септембра, 1928. год.

Прва глава. Држављанство Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

§ 1. Држављанство је у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца једно (чл. 4. Устава).

На територији Краљевине у погледу држављанства, његовог стицања и губитка важе искључиво одредбе овог Закона.

§ 2. Држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у исто време не може бити држављанин које стране државе.

§ 3. О свима држављанима Краљевине води се тачна евиденција о завичајности.

Сваки држављанин мора имати завичајност у једној општини Краљевине према одредбама о завичајности.

Страни држављани не могу имати завичајност у општинама Краљевине; но у циљу стицања држављанства могу добити зајемчење које општине, да ће бити примљени у свезу

општинске завичајности, ако буду стекли држављанство ове Краљевине.

У циљу евиденције ће свака општина водити потребне књиге завичајника.

Овлашћује се Министар Унутрашњих Дела да путем Уредбе (чл. 94. став други Устава) донесе посебне прописе о евиденцији држављана, односно странаца.

Општинске власти нису дужне да страноме држављанину даду изјаву да ће бити примљен за грађанина дотичне општине, нити то надзорна власт као што је то било у пракси, може наредити.

§ 4. На захтев сваког држављанина Краљевине надлежна првостепена управна власт, на основу поднесенога уверења о завичајности, издаће му сведоцбу о држављанству:

Судећи по првој алинеји § 16. та првостепена управна власт, надлежна за издавање сведоцаба о држављанству, то је полицијска власт. Иначе и општинска власт је „првостепена управна власт“ кад у месту нема државне полицијске власти.

Друга глава. Стицање држављанства.

§ 5. Држављанство Краљевине према одредбама овога Закона стиче се:

1. пореклом (§§ 7. и 8.);
2. рођењем на територији Краљевине у случају предвиђеном у § 9.;
3. удајом (§ 10);
4. природњем (§§ 11—19.);

Разуме се, да овамо долази још и стицање држављанства међународним уговорима (односно опцијом).

1. Порекло.

§ 6. Пореклом се стиче држављанство Краљевине рођењем или позакоњењем.

§ 7. Рођењем имају држављанство :

а) законито дете држављанина без обзира на место рођења; и

б) незаконито дете држављанке без обзира на место рођења.

§ 8. Позакоњењем, које се врши по прописима закона Краљевине, незаконито дете држављанина Краљевине и стране држављанке, сматра се држављанином Краљевине од дана рођења, ако је млађе од 21 године у тренутку позакоњења.

Могућност позакоњења незаконитог (ванбрачног) свог детета врло је спорна стар.

2. Рођење на територији.

§ 9. Дете рођено од непознатих родитеља, или родитеља, којих држављанство остаје непознато, сматра се до противног доказа држављанином ове Краљевине, ако је код нас рођено или нађено.

3. Удаја.

§ 10. Удајом за држављанина Краљевине страна држављанка стиче држављанство Краљевине, изузев случаја, ако је изјавом пред удајом придржала себи држављанство по пореклу, ако то предвиђају закони њене отаџбине.

4. Прирођење.

а) Услови.

§ 11. Прирођењем страни држављани могу постати држављани Краљевине редовним или изузетним путем.

§ 12. Редовним путем могу стећи држављанство Краљевине страни држављани, ако буду испунили следеће услове:

1. да затраже држављанство;
2. да у тренутку подношења молбе имају најмање 21 годину;
3. да су у тренутку подношења молбе најмање 10 година непрекидно настањени на територији Краљевине;
4. да имају отпуст из свог досадашњег држављанства, односно, веродостојно зајемчење да ће га добити;
5. да су доброг владања;
6. да могу издржавати себе и своју породицу и
7. да им је једна домаћа општина зајемчила пријем у завичајну свезу.

Браком везана жена не може сама за себе стицати држављанство Краљевине природом.

Услов под тач. 4. могу лица без држављанства односно лица, чија досадашња отаџбина у својим законима не допушта отпуст из држављанства или предвиђа губитак држављанства стицањем страног држављанства, надокнадити изјавом, да се у жељи стицања држављанства Краљевине одрекну страног држављанства.

Лица народности српско-хрватско-словеначке могу добити редовним путем држављанство Краљевине, ако испуњавају услове из тач. 1, 3, 5 и 6 овог параграфа. Ако су ова лица рођена или бар три године настањена у једној општини на територији Краљевине, не треба да испуњавају ни услове из тач. 7. овога параграфа; стицањем држављанства добијају завичајност у општини рођења или настањења.

Види §§ 53. и 60. Закона.

б) *Поступак.*

§ 13. Лица која имају услове из § 12. тач. 1—7., а у тренутку подношења молбе најмање су 30 година непрекидно настањена на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, не испуњавајући за последњих 10 година никаквих обавеза према њиховој дотадашњој отаџбини, имају право да добију редовним путем држављанство Краљевине.

§ 14. Изузетним путем могу стићи држављанство и пре рока од 10 година, без отпуста из старог држављанства, испуњавајући остале услове § 12:

1. страни држављани, који добију јавну службу професора на једном Универзитету Краљевине;

2, лица, чији пријем у држављанство изискују државни интереси;

3. лица, која имају заслугу за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца.

Ако ова лица не испуњавају услов постав-

љен у тач. 7. § 12. овога Закона, добијају завичајност у општини настањења.

Није јасно, да ли се скраћеност рока односи на рок непрекидног настањења или на рок неиспуњења обавеза. Свакако да се мислило на онај први рок.

§ 15. О стицању држављанства по § 12. доноси решење по слободној оцени Министар Унутрашњих Дела.

Решење по § 13. доноси надлежни Велики Жупан.

О приређењу изузетним путем доноси решење Министар Унутрашњих Дела по одлуци Министарског Савета.

Није јасно, какво то решење има да донесе надлежни Велики Жупан по § 13. — Иначе § 13. није никакав нарочити изузетак, већ баш на против редован случај. И кад по првој алинеји о стицању држављанства по § 12. доноси Министар решење по слободној оцени, — онда нема питања по коме би решење имао донети Велики Жупан.

§ 16. Молбу за стицање држављанства треба поднети првостепеној управној власти, у чијем се подручју налази општина, која је молиоцу зајемчила пријем у завичајну свезу, односно, која долази у обзир у смислу последњег става § 14. овог Закона.

Првостепена управна власт предложиће документима снабдевен предмет надлежном Великом Жупану, који може молбу одбацити, ако нису испуњени услови који се траже по § 12. тач. 1, 2, 5 и 6, односно, у случају изузетног прирођења по § 14.

Против решења Великог Жупана допуштена је жалба на Министра Унутрашњих Дела.

Ако пак Велики Жупан сматра да су горе поменути услови испуњени, предложиће предмет са својим мишљењем на решење Министру Унутрашњих Дела, ако га на основу § 15 став други не решава у властитој надлежности.

Како по првој алинеји § 15. питање о стицању држављанства по § 12 решава по слободној оцени Министар, — то је јасно да Велики Жупан на основу друге алинеје § 15. то питање не решава у властитој надлежности.

§ 17. Лице, коме је решењем Министра признато држављанство прирођењем, положиће пред првостепеном управном влашћу Краљевине заклетву која гласи:

„Ја ступајући у држављанство Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца заклињем се свемогућим Богом, да ћу влада ућем Краљу свагда бити веран, да ћу се Устава и осталих закона савесно придржавати; да ћу тачно испуњавати све грађанске дужности и верно служити интересима државе и народа Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Тако ми Бог помогао!“

Оригинални записник о положеној заклетви управна власт мора доставити Министру Унутрашњих Дела, који ће одмах издати сведочанство о прирођењу.

У том сведочанству имају се назначити сва лица, која су тим прирођењем стекла држављанство Краљевине.

Сама заклетва је иначе беспредметна, јер и без ње, повреда Устава и закона, где то закон пред-

виђа кажњива је, — а где ту повреду закон не кажњања, заклетва је беспредметна, јер непослух без санкције. — Сем ако она није била потребна као спољни знак постанка држављанина према § 18. и губљења правне снаге решења према § 20.

в) *Дејство.*

§ 18. Прирођење не дејствује унатраг. Тек кад природени положи заклетву по претходном параграфу, он постаје држављанин Краљевине, те са даном заклетве добија сва грађанска и политичка права, у колико посебни закони не ограничавају природенима та права.

Посебни закон који ограничавају природенима грађанска и политичка права били би противни чл. 4. Устава.

§ 19. Прирођење дејствује и у прилог даце млађе од 21 године и у прилог жене, изузев случаја, да се ова држављанства Краљевине одрече у намери да очува држављанство, које је пред удајом себи изјавом придржала, ако то превиђају закони њене отаџбине.

Прво је питање у томе како се рачуна време, да ли према прво поднетој молби или према надлежном решењу, пошто извесно дете може тек у томе међувремену напунити 21. годину; друго је питање у томе, што је природене требало оставити да дејствује и према деци старијој од 21. године ако закон земље дотадашњег држављанства пунолетство везује за већи број година.

§ 20. Ако лице, коме је решењем признато природене, у току од 6 месеци од дана саопштења, не положи прописану заклетву, на

основу тог решења не може стећи држављанство ове Краљевине.

Трећа глава. Губитак држављанства.

§ 21. Држављанство Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца губи се:

1. отпустом (§ 27);
2. отсутношћу (§ 28);
3. удајом (§ 29);
4. позакоњењем (§ 30);
5. одрицањем (§ 31);
6. одузимањем (§ 32 и 33).

Разуме се и међународним уговорима, — опцијом.

1. Ошћустѝ из дажављансѝва.

а) Услови.

§ 22. Сваком је држављанину слободно иступити из држављанства, пошто испуни своје обавезе према држави. (Члан 20. Устава).

§ 23. Због неиспуњених обавеза не могу иступити из држављанства Краљевине држављани:

1. лица која стоје под војном обавезом, у колико то спречавају прописи Закона о Устројству Војске и Морнарице;

2. лица под истрагом, односно оптужбом због кривичних дела;

3. лица која нису издржала досуђену криминалну казну;

4. лица, која су у заостатку плаћањем новчане казне;

5. лица, која су у заостатку плаћањем државног или самоуправног пореза.

Исто тако не могу иступити из држављанства активни државни службеници војног и грађанског реда; народни посланици, посланици, односно часници и службеници самоуправних тела.

§ 24. Ни један држављанин Краљевине не сме се отпустити из држављанства на уштрб права и интереса јавних или приватних лица, са којима стоји у правним односима.

Појам интереса је толико неодређен, да се њиме не може без ичега даље оперисати; јер држава има увек интереса да неког научника на пример не отпустити из поданства.

§ 25. Држављанин, који је навршио 21 годину живота има право да добије отпуст из држављанства, ако поднесе доказе, да је или да ће бити примљен у страно држављанство и испуњава остале услове.

б) Поступак.

§ 26. Лица, која желе иступити из држављанства Краљевине у циљу стицања страног држављанства, треба да траже отпуст из држављанства. Молба, снабдевена потребним доказима, подноси се надлежној првостепеној управној власти.

Првостепена управна власт молбу за отпуст из држављанства објавиће за време од

14 дана са позивом, да свако може отпусту приговорити ако докаже, да има недостатака из §§ 23. и 24. овог Закона, или да молилац иначе није испунио правне обавезе.

Ако је приговором доказано да је у питању лице:

- а) које стоји под егзекуцијом ;
- б) које је тужено у грађанској парници; или
- в) које се налази под стечајем, објава ће се продужити најдаље за годину дана.

По свршетку рока објаве спровешће првостепена управна власт предмет надлежном Великом Жупану, који ће молбу одбацити ако нису испуњени законски услови за отпуст из држављанства. Против решења Великог Жупана допуштена је жалба на Министра Унутрашњих Дела.

Ако пак Велики Жупан нађе, да нема законских, препрека да се молби удовољи, предложиће предмет Министру Унутрашњих Дела на решење.

Министар Унутрашњих Дела по утврђењу законских услова, издаће сведочанство о отпусту из држављанства. У том сведочанству биће поименце наведени чланови породице дотичнога, који су уједно одпуштени из држављанства.

в) *Дејство.*

§ 27. Отпустом из држављанства Краљевине губи се држављанство само под условом, да одпуштено лице стече које друго држављанство, или да је ван територије Краљевине трајно настањено, или се у току године дана исели са наше територије.

Губитак држављанства Краљевине правноважно отпушеног лица рачунаће се са да-ном издатог сведочанства о отпусту.

2. Одсушности.

§ 28. Држављанин Краљевине, који је трајно настањен ван територије Краљевине, па за време од 30 година, по навршетку 21 године живота, није испуњавао никаквих обавеза према отаџбини, престаје бити држављанин Краљевине.

3. Удаја.

§ 29. Удајом за страног држављанина, држављанка Краљевине губи држављанство, изузев случаја, да по прописима закона мужевљево отаџбине није стекла његово држављанство, или ако је придржала држављанство Краљевине брачним уговором, или у недостатку тога, ако је приликом склапања брака дала такву изјаву.

4. Позакоњење.

§ 30. Незаконито дете држављанке Краљевине и страног држављанина, млађе од 21 године губи држављанство, ако је стекло страном држављанством позакоњењем по прописима закона отаџбине свога оца.

Пропис овога параграфа не односи се на незакониту кћер удату за држављанина Краљевине.

5. Одрицање држављанства.

§ 31. Држављани Краљевине по пореклу (рођењу или позакоњењу) имају право да изјаве, у року од 3 године по навршеној 21 години живота, да се одричу држављанства Краљевине, ако су рођени у иностранству и тамо стално настањени, а докажу да их страна држава, у којој су се родили, по својим законима сматра својим држављанима.

Потребне доказе са изјавом подносиће дотична лица преко надлежне првостепене управне власти Министру Унутрашњих Дела који ће својим решењем потврдити, да су од дана учињене изјаве престали бити држављанима Краљевине.

Пропис овога параграфа не односи се на већ удату кћер.

6. Одузимање држављанства.

§ 32. Губе држављанство они држављани, који су без дозволе власти ступили у војну или грађанску службу стране државе и у њој остали и поред позива Министра Унутрашњих Дела да је напусте.

Министар Унутрашњих Дела ће два пута објавити позив у „Службеним Новинама,“ у размаку од два месеца. Ако се у року од идућа два месеца дотични не одазове, Министар Унутрашњих Дела ће донети решење о одузимању држављанства.

Решење ће се објавити у „Службеним Новинама“.

Губитак држављанства не ослобађа доти-

чно лице од последица неизвршења војне обавезе.

§ 33. Држављанин Краљевине, који је био пре прирођења припадник државе, са којом је наша држава у ратном стању, може изгубити држављанство у следећим случајевима:

1. ако се утврди, да је учинио дело на штету правног поретка и на штету унутрашње или спољашне безбедности Краљевине;

2. ако се утврди, да је напустио државу с намером, да избегне војну службу или какву другу јавну службену дужност, која постоји у Краљевини;

3. ако се утврди, да се налази у служби шпијунаже у прилог стране државе, или да такве тежње потпомаже, које су наперене против права и националних интереса државе.

У горњим случајевима о одузимању држављанства решава Министар Унутрашњих Дела по одлуци Министарског Савета. Решење треба објавити у „Службеним Новинама.“

Пошто закон није то право одузео, значи, да се противу решења Министровог из овог и § 32. има право жалбе.

§ 34. Министар Унутрашњих Дела моћи ће протегнути одузимање држављанства и на жену и малолетну децу бившег држављанина, ако и за њих постоје услови из § 33. Док то не учини, ова лица не губе држављанство.

7. Дејство губитка држављанства.

§ 35. Губитак држављанства не ослобађа дотично лице од казнених последица за учи-

њена кривична дела и не може нанети штете стеченим правима јавних и приватних лица, са којима је оно било у правним односима.

§ 36. Лице које је изгубило држављанство по § 33. губи сва своја права, која проистичу из јавно-правних односа према држави и у будуће не може стећи држављанство Краљевине прирођењем.

§ 37. Губитак држављанства односи се на закониту жену и децу само у случају, ако су стекли ново држављанство мужа, односно оца. У противном случају задржавају држављанство Краљевине, док се стално не иселе са наше територије.

Четврта глава. Поновно стицање држављанства.

§ 38. Бивши држављани Краљевине, који желе поново стећи држављанство Краљевине, стичу га у опште на исти начин као и остали странци.

§ 39. Лица, која су изгубила држављанство Краљевине тим, што су следила оцу у прирођењу страног држављанства, имају права, да га поново стекну путем изјаве учињене у року од годину дана по навршеној 21 години живота, ако се стално настане на територији Краљевине.

Исто важи и за лица, предвиђена у § 30. која су позаконењем изгубила држављанство Краљевине.

Одредбе овога параграфа не односе се на већ удату кћер.

Нејасно је да ли су услови исти који и у §. 12 и да ли је поступак исти.

§ 40. Бивша држављанка Краљевине, која је удајом за страног држављанина изгубила држављанство Краљевине, има право, на случај извршне пресуде (одлуке) о растави или разводу брака или на случај да остане удовица, поново стећи држављанство Краљевине, ако се стално настани на њеној територији и поднесе захтев.

Ово поновно стицање држављанства не протеже се на њену закониту децу рођену у браку са страним држављанином.

И овде важи примедба код §. 39.

§ 41. Лица о којима је реч у §§ 39. и 40. подносиће преко надлежне првостепене управне власти потребне доказе надлежном Великом Жупану, који ће у недостатку услова тражења односну изјаву одбацити, а иначе предложити Министру Унутрашњих Дела, који ће својим решењем потврдити, да је дотично лице од дана тражења поново стекло држављанство ове Краљевине.

Ова лица стичу заједно са држављанством завичајно право онде, где су га раније имала.

Пета Глава. Опште одредбе.

1. Материјални пројиси.

§ 42. У колико није овим Законом другаче предвиђено следује у погледу стицања и

губитка држављанства: законито дете млађе од 21 године свом оцу, или у недостатку оца својој матери, а незаконито дете млађе од 21 године, својој незаконитој матери.

Предње се не односи на већ удату кћер.

Посмртно законито дете следује држављанство оца.

Нејасно је како ће се рачунати године деци, према првом акту молбе или према дефинитивном решењу о пријему у поданство — Нарочита примедба да посмртно законито дете следује очево држављанство била је излишна.

§ 43. Жена не следује држављанство мужа ако је у моменту промене држављанства брак био извршном пресудом (одлуком) растављен, разведен или поништен.

Правоваљано измирење између судски растављених супружника утиче на држављанство као удаја.

Нејасно је, који се моменат сматра за момент промене држављанства.

Ако је брак већ растављен, разведен или уништен онда нема мужа и жене, те је у толико прва алинеја излишна.

Нејасно је, шта ће бити за случај, ако је и жена уз мужа поднела молбу за држављанство, што је редовно случај, јер је по досадањој пракси код нас она увек одвојено саслушавана.

§ 44. Поништење брака извршном судском пресудом (одлуком) у погледу држављанства за жену ствара стања пре брака, а деца следују држављанство матери само у случају, ако имају редовно пребивалиште на терито-

рији Краљевине, или ако се на њој трајно настане.

И ово је један случај губљења држављанства, који у § 22. није поменут.

§ 45. Удаја удове за лице које није отац детету без утицаја је на држављанство детета.

§ 46. Присвојење (Adoptio) нема утицаја на држављанство присвојеног лица.

Како се усвојеник потпуно равна рођеном детету, то је ова одредба интересантна. Нарочито ће она бити интересантна за будуће случајева наслеђивања.

Сама одредба је иначе апсолутно бесмислена.

§ 47. Одредбе овог Закона, у колико напомињу стране држављане, важе и за лица без држављанства, односно за лица чије држављанство остаје непознато.

2. Формални пројиси.

§ 48. За решавање спорних питања у погледу држављанства појединих лица, сем питања њихове завичајности, надлежан је Велики Жупан као првостепена управна власт.

§ 49. У случајевима примењивања овог Закона поступаће и решавање првостепена управна власт оне управне јединице, у којој има завичајност лице, чије је држављанство у питању; ако пак зато завичајност не даје ослонца, — надлежна првостепена управна власт оне управне јединице, у којој то лице има ре-

довно пребивалиште, а у недостатку тога, где му је место рођења, односно где је расправа започета.

§ 50. Где се у одредбама о стицању, односно губитку држављанства тражи изјава дотичног лица, ту изјаву треба дати у овереној форми.

Ако изјаву да малолетно женско лице поводом удаје, односно удата жена захтев по § 40. овог Закона, биће потребно и одобрење законског заступника односно турске власти.

§ 51. Облик сведочанста о држављанству, сведочанства о прирођењу и образац сведочанства о отпусту из држављанства, прописане се Уредбом о извршењу овог Закона.

§ 52. Стицање држављанства прирођењем и отпуст из држављанства објављиваће се крајем сваке године у „Службеним Новинама“.

Шеста глава. Прелазне одредбе.

§ 53. На дан ступања на снагу овог Закона сматрају се држављанима Краљевине следећа лица:

1. Лица која су на дан уједињења (1-XII-1918. год.) имала држављанство пређашње Краљевине Србије или пређашње Краљевине Црне Горе, као и она лица која су имала на дан уједињења (1-XII-1918. године) држављанство пређашње Краљевине Хрватске и Славоније, а нису то држављанство изгубила на основу одредаба уговора о миру;

2. Лица, којима је уговором о миру са Аустријом (St. Germain) чл. 70.—82., са Угарском (Trianon) чл. 61—66., са Бугарском (Neuilly) чл. 39. и 40., признато држављанство ове Краљевине или су га стекли сходно одредбама тих уговора;

3. Лица, која су до дана ступања на снагу овог Закона примљена у држављанство Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца путем прирођења;

4. Лица, која су по роду и језику Срби, Хрвати или Словенци и испуњавају услове из § 12. тач. 2, 5 и 6, а која су до дана ступања на снагу овог Закона код надлежне власти затражила држављанство Краљевине;

5. Лица, која су по роду и језику Словени и на територији ове Краљевине најмање 20 година стално настањена, а која су до дана ступања на снагу овога Закона код надлежне власти затражила држављанство Краљевине;

6. Лица, која су по роду и језику Словени, која су затражила држављанство Краљевине или се налазе у државној служби или су после Уједињења најмање две године провела у државној служби, а настањена су на територији Краљевине најмање пет година;

7. Лица, која су на дан 1. децембра 1918. године имала завичајност у којој општини, која није ушла у састав Краљевине, а налазила су се у служби на територији Краљевине код јавних и саобраћајних предузећа или других јавних установа, које су биле доцније предузете од државе, па су задржана у служби, те су до дана ступања на снагу овог Закона

код надлежне власти затражила држављанство Краљевине;

8. Лица, која на дан ступања на снагу овог Закона испуњавају услове из § 13. а предала су до тога дана управној власти изјаву, да желе бити држављани Краљевине;

9. а) Законита деца лица назначених у предњим тачкама, рођена после Уједињења, односно после тренутка, када су им родитељи стекли држављанство ове Краљевине, а пре ступања на снагу овог Закона;

б) стране држављанке које су у истом року ступиле у брак са лицем означеним у претходним тачкама;

в) незаконита деца држављанки, које спадају у број лица назначених у претходним тачкама, рођена у истом року;

г) законита деца држављана, који спадају у број лица назначених у претходним тачкама, ако је позакоњење извршено у истом року и ако је дете у тренутку позакоњења било малолетно;

10. Лица, рођена на територији Краљевине, која се по пореклу не могу позвати ни на какво друго држављанство, нити су каквим другим путем стекла туђе држављанство.

До доказа о противном сматра се да су находчад, која су била нађена на територији Краљевине, рођена на тој територији.

Лица означена под тачком 4, 5, 6, 7 и 8 подносиће потребне доказе у року од годину дана после ступања на снагу овог Закона надлежим првостепеним управним властима, које ће им издати сведоцбу о држављанству, ако буде решењем Великог Жупана утврђено да

испуњавају услове; ова лица добијају завичајно право у општини настањења, у колико не испуњавају услове из тач 7. § 12 овог Закона. Ако пак услови нису испуњени, Велики Жупан одбациће тражење допуштајући жалбу на Министра Унутрашњих Дела. Ако поменута лица у том року нису поднела доказе првостепеној управној власти, сматраће се да у опште држављанство не траже.

Закон од 10. маја, 1920. год., о Уговору између Главних Сила савезничких и удружених и Државе Срба, Хрвата и Словенаца, потписаном у граду Сен-Жермен-ан-Ле 10. септембра, 1919. год.:

Чл. 1. — Држава Срба, Хрвата и Словенаца обавезује се да одредбе из чланова од 2 до 8 ове главе буду признате као основни закони, да никакав закон, никаква уредба и никаква званична радња не буду у противречности или опреци са тим одредбама и да се њима не може противставити ниједан закон, ниједна уредба и ниједна званична радња. —

Чл. 2 — Држава Срба, Хрвата и Словенаца обавезује се да свима становницима да пуну и потпуну заштиту живота и слободе без обзира на порекло, народност, језик, расу или веру. Сви становници Државе Срба, Хрвата и Словенаца имаће право на слободно вршење, како јавно тако приватно, сваке вере, религије или веровања, чије исповедање неће бити у супротности са јавним поретком и моралом. —

Чл. 3 — Са резервом ниже поменутих Држава Срба, Хрвата и Словенаца признаје као српско-хрватско-словеначке припаднике пуноправно и без икаквих формалности, аустријске, угарске или бугарске припаднике који на дан ступања у важност овог уговора имају, према даном случају, било свој домицил било своје завичајно право (*Pertinenzá*, *Heimatsrecht*) на територији, која је призната или

ће бити призната као саставни део Државе Срба, Хрвата и Словенаца на основу уговора са Аустријом, Угарском или Бугарском или на основу сваког другог уговора закљученог у циљу регулисања садашњих питања. — Међутим лица о којима је горе реч, ако су старија од осамнаест година, имаће право да, под условима предвиђеним поменутиим уговорима, оптирају за свако друго држављанство, које им је на расположењу. Опција мужа повући ће опцију жене, а опција родитеља повући ће опцију деце млађе од осамнаест година. — Лица која су употребила горе поменуто право биће дужна да у року од дванаест месеци који следеју њиховој опцији, пренесу свој домицил у државу за коју су оптирали. Иста лица су слободна да сачувају непокретна добра, која имају на територији Државе Срба, Хрвата и Словенаца. Они могу са собом понети своја покретна добра сваке врсте. У том погледу неће се оптерећивати никаквим извозним царинама. —

Чл. 4. — Држава Срба, Хрвата и Словенаца признаје као припаднике српско-хрватско-словеначке пуноправно и без икаквих формалности, лица аустријског, угарског или бугарског држављанства, која су рођена на поменутој територији од родитеља који на тој територији имају према даном случају било свој домицил било своје завичајно право (*Pertinenza*, *Heimatsrecht*), па и ако она сама на дан ступања у важност овог уговора немају на њој било свој домицил било, према даном случају, своје завичајно право. — Међутим, у року од две године од дана ступања у важност овог уговора, та лица моћи ће изјавити пред надлежним властима српско-хрватско-словеначким у месту становања, да се одричу српско-хрватско-словеначког држављанства и онда ће престати да се сматрају као припадници српско-хрватско-словеначки. — У том погледу мужевљева изјава сматраће се да важи и за жену, а изјава родитеља сматраће се да важи и за децу млађу од осамнаест година. —

Чл. 5. — Држава Срба, Хрвата и Словенаца обавезује се да не чини никакве сметње вршењу права опције, предвиђеног уговорима закљученим

или који се имају закључити између савезних и удружених Сила, с једне стране и Аустрије, Бугарске или Угарске, с друге стране, а који допуштају заинтересованима да стекну српско хрватско-словеначко држављанство.

Чл. 6 — Држављанство српско-хрватско-словеначко добиће пуноправно самим фактом рођења на територији Државе Срба, Хрвата и Словенаца свако лице, које се не може позвати ни на које друго држављанство по рођењу. —

Чл. 7 — Сви припадници српско-хрватско-словеначки биће једнаки пред законом и уживаће иста грађанска и политичка права без обзира на расу, на језик или на веру. — Разлика у религији, верском уверењу или вероисповести не сме да смета ниједном припаднику српско-хрватско-словеначком у уживању грађанских и политичких права, нити нарочито за пријем у јавне службе, звања и почести, или за вршење разних занимања и индустрија. — Никакво ограничење неће се пројасати против слободе употребе ма којег језика од стране сваког српско-хрватско-словеначког припадника било у приватним и трговачким односима, било у погледу вере, штампе или за издања сваке врсте, било на јавним зборовима. — И поред установе једног званичног језика од стране Владе Срба, Хрвата и Словенаца, даће се умесне олакшице српско-хрватско-словеначким припадницима других језика, а не званичног, да се могу послужити својим језиком, било усмено, било писмено, пред судовима.

Чл. 8 — Српско-хрватско-словеначки припадници, који образују етичке, верске или језичне мањине, уживаће исто поступање и исте гаранције правно и фактички које и остали српско-хрватско-словеначки припадници. Они ће, на име, имати иста права као и други да о своме трошку подижу, управљају и надзиравају добротворне, верске и социјалне установе, школе и друге васпитне заводе, с правом да се ту служе слободно својим језиком и слободно исповедају своју веру. —

Закон од 10. маја 1920. год. о уговору о миру закљученом у Сен Жермену ан Ле (са Аустријом):

Чл. 70. — Свако лице које има завичајно право (Pertinenza) на једној територији која је раније била саставни део некадашње Аустро-Угарске монархије добиће пуноправно и са искључивом аустријског држављанства, држављанство оне државе, која врши суверенство на реченој територији.

Чл. 71. — Без обзира на наређење члана 70., неће пуноправно добити италијанско држављанство, у случају да су територије пренесене на Италију;

1-о лица која на тим територијама имају завичајно право, али ту нису рођена;

2-о лица која су на реченим територијама добила завичајно право после 24 маја 1915. или су га добила само због свог службеног положаја.

Чл. 72 — Лица на која се односи члан 71., као и она;

а) која су пре имала завичајно право на територијама пренесеним на Италију, или чији је отац или мати ако је отац непознат, имао завичајно право на реченим територијама;

б) или која су служила у италијанској војсци за време овога рата, као и њихови потомци, могу, под условима предвиђеним чланом 78. за право опције, тражити италијанско држављанство.

Чл. 73. — Тражење италијанског држављанства од стране лица на која се односи члан 72. може италијанска надлежна власт одбити једном одлуком у сваком појединачном случају.

Чл. 74. — Ако тражење италијанског држављанства на основу члана 72. није поднето или је одбијено, заинтересовани ће пуноправно добити држављанство оне државе која врши суверенство на територији на којој су они имали завичајно право пре него што су га добили на територији пренесеној на Италију.

Чл. 75. — Сматрају се као италијанска она морална лица која се налазе на територији пренесеној на Италију и којима су то својство признале било административне италијанске власти било једна судска одлука.

Чл 76 — Без обзира на наређење члана 70. лица која су добила завичајно право после 1. јануара 1910. на једној територији пренесеној на државу Срба-Хрвата-Словенаца или на државу Чехо-Словачку на основу овога уговора, добиће српско-хрватско словеначко или чехо-словачко држављанство само под погодбом да за то имају одобрење државе Срба-Хрвата-Словенаца или Чехо-Словачке, према случају.

Чл. 77. — Ако одобрење о коме се говори у члану 76. није тражено или је одбивено, заинтересовани добиће пуноправно држављанство оне државе која врши суверенство на територији на којој су пређе имали завичајно право.

Чл. 78. — Лица старија од 18 година, која губе своје аустријско држављанство а пуноправно добијају једно ново држављанство на основу члана 70., имаће могућност, за време од године дана, рачунајући од ступања у важност овога уговора, да оптирају за држављанство оне државе у којој су имала своје завичајно право пре него што су добили своје завичајно право на пренесеној територији.

Опција мужа повући ће опцију жене и опција родитеља повући ће опцију њихове деце испод 18 година.

Лица која су употребила горе предвиђено право опције, дужна су да у току дванаест наредних месеци пренесу свој домицил у државу у чију су корист оптирали.

Они ће бити слободни да сачувају непокретна добра која им припадају на територији друге државе у којој би имали свој домицил пре своје опције.

Они могу са собом понети своја покретна добра сваке врсте. У том погледу ни при улазу ни при излазу неће им бити наметнута никаква дажбина или такса.

Чл 79. — Становници који су позвани да гласају у једном плебисциту предвиђеном овим уговором, имаће могућност, за време од шест месеци после коначног доделења области у којој је био плебисцит, да оптирају за држављанство оне државе којој та област није додељена. Наређења члана 58. која се тичу права опције, могу се применити на вршење права признатог овим чланом.

Чл. 80. — Лица која имају завичајно право на једној територији што је била саставни део Аустро-Угарске Монархије, и која се ту разликују од већине становништва по раси и по језику, моћи ће, у року од шест месеци од ступања на важност овог уговора, да оптирају за Аустрију, Италију, Пољску, Румунију, државу Срба-Хрвата-Словенаца или државу Чехо-Словачку, према томе да ли је већина становништва састављена из лица који говоре исти језик и исте су расе као и та. Наређења члана 78. која се тичу употребе права опције, могу се применити на вршење права признатог овим чланом.

Чл. 81. — Високе Стране уговорнице обавезују се да ничим неће спречавати вршење права опције предвиђеног овим уговором или уговорима који су закључени између Сила савезничких и удружених и Немачке, Угарске или Русије, или између самих речених Сила савезничких и удружених, и који допуштају заинтересованима да добију свако друго држављанство које би им било приступачно.

Чл. 82. — Удате жене имаће исти положај као и њихов муж а деца испод осамнаест година имаће исти положај као и њихови родитељи у свему што се односи на примену одредаба овога одељка.

Закон од 17. јуна, 1921 год., о Уговору о миру, прошоколу и декларацији закљученима у Трианону са Угарском:

Чл. 61. Свако лице, које има завичајно право (*Pertinenza*) на једној територији, која је раније била саставни део аустро-угарске монархије, добиће пуноправно и са искључењем угарског држављанства држављанство оне државе која врши суверенство на реченој територији.

Чл. 62. — Без обзира да пропис члана 61. лица која су добила завичајно право после 1. јануара 1910. на једној територији пренесеној на Државу Срба, Хрвата и Словенаца или на Државу Чехо-Словачку на основу овога уговора добиће српско-хрватско-словеначко или чехо-

словачко држављанство само под погодбом да зато добију одобрење од Државе Срба-Хрвата-Словенаца или Државе Чехо-Словачке, према случају.

Ако одобрење о коме се говори у претходној алинеји није тражено или одбијено, заинтересовани добиће самим тим држављанство оне државе, која врши суверенство на територији на којој су пређе имали завичајно право.

Чл. 63. — Лица старија од 18 година, која губе своје угарско држављанство а пуноправно добијају једно ново држављанство на основу члана 61, имаће могућност, за време од године дана рачунајући од ступања у важност овога уговора, да оптирају за држављанство оне државе, у којој су имали своје завичајно право пре него него што су добила своје завичајно право на пренесеној територији.

Опција мужа повући ће опцију жене а опција родитеља повући ће опцију њихове деце испод 18 година. Лица која су употребила горе предвиђено право опције, дужна су да у току од дванаест наредних месеци пренесу свој домицил у државу у чију су корист оптирала.

Она ће бити слободна да сачувају непокретна добра која им препадају на територији друге државе, у којој би имали свој доминицил пре своје опције.

Она могу собом понети своја покретна добра сваке врсте. У том погледу им при улазу ни при излазу неће бити наметнута никаква дажбина или такса.

Чл. 64 — Лица, која имају завичајно право на једној територији, што је била саставни део аустроугарске монархије, и која се ту разликују од већине становништва по раси и по језику, моћи ће, у року од шест месеци од ступања у важност овога Уговора, да оптирају за Аустрију, Угарску, Италију, Пољску, Румунију, Државу Срба-Хрвата-Словенаца или Државу Чехо-Словачку, према томе да ли је већина становништва састављена из лица која говоре исти језик и исте су расе као и та. Наређења члана 63.

која се тичу употребе права опције, примењиваће се на вршење права признатог ови чланом.

Чл. 65. — Високе Стране Уговорнице обавезују се да ничим неће спречавати вршење права опције предвиђеног овим уговором или уговорима који су закључени између Сила савезничких и Удружених и Немачке, Аустрије или Русије или између самих речених Сила Савезничких и Удружених и који допуштају заинтересованима да добију свако друго држављанство које би им било приступачно.

Чл. 66. — Удате жене имаће исти положај као њихови мужеви а деца испод осамнаест година имаће исти положај као њихови родитељи у свему што се односи на примену одредаба овог одељка.

Закон од 10. маја, 1920. год. о Уговору о миру и протоколу закљученим у Неји на Сени (са Бугарском):

Чл. 39. — Српско-Хрватско-Словеначко држављанство добиће пуноправно, с искључењем бугарског држављанства бугарски припадници настањени на територији додељеним држави Срба-Хрвата-Словенаца.

Ипак, бугарски припадници који би се настанили на тим територијама после 1. јануара 1913., могу добити српско-хрватско-словеначко држављанство само по одобрењу државе Срба-Хрвата-Словенаца.

Чл. 40. — У року од две године од ступања у важност овог Уговора, бугарски припадници који су старији од 18 година и настањени на територијама додељеним Држави Срба-Хрвата-Словенаца на основу овога уговора, имају могућност да оптирају за српско-хрватско-словеначко држављанство.

Опција мужа повућиће опцију жене, а опција родитеља повућиће опцију деце млађе од 18 година.

Лица које употребе напред предвиђено право опције дужна су да за дванаест наредних месеци, пренесу свој домицил у државу у чију корист буду оптирала.

Они су слободни да сачувају непокретна добра која им припадају на територији друге државе на којој би имале свој домицил пре своје опције. Ови могу са собом понети своја покретна добра сваке врсте. Због тога они неће имати да плате никакву ни извозну ни увозну царину.

У истом року Срби-Хрвати-Словенци бугарски припадници који се налазе у страниј земљи имаће осем ако страни закон друкчије наређује и ако нису добили страна држављанство, право да добију српско хрватско-словеначко држављанство с искључењем бугарског држављанства придржавајући се прописа које изда држава Срба-Хрвата-Словенаца.

Види Уредбу о стицању и губитку држављанства Краљевине Срба-Хрвата-Словенаца путем опције и молбе од 25. новембра, 1920. год.

§ 54. Лицима означеним у тачкама 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 § 53. или природеним држављанима који су примљени или буду примљени у државну службу или се приме ма кога јавнога звања, рачунаће се и дотадашње време државне, самоуправне, односно јавне службе или време праксе по одредбама Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, Закона о државном саобраћајном особљу, Закона о устројству војске и морнарице, ако су пре тога служили на територији које од бивших држава на које се односе одредбе Уговора о миру наведене у тач. 2. § 53.

§ 55. Држављанство становника некадашњих крајева турске царевине, који су после ратова од 1912. и 1913. године присаједињени одређује се по овим прописима:

Постали су држављанима они некадашњи

турски поданици који су 25. августа 1913. године били житељи које општине на територији присаједињеној од стране пређашње Краљевине Србије, као и они, који су били 8 новембра 1913. год., житељи које општине на територији анектираној од пређашње Краљевине Црне Горе, и који су то остали до 1 децембра 1918. године.

Лицима која су се иселила у Бугарску, ако се врате у земљу у року од три године дана од ступања на снагу овога Закона, признаће држављанство својим решењем Министар Унутрашњих Дела.

Несловени, који су у смислу другог става овог параграфа постали држављани Краљевине престају то бити, ако у року од пет година од ступања на снагу овога Закона изјаве код надлежне првостепене управне власти да иступају из држављанства.

Првостепене управне власти доставиће речене изјаве војним и општинским властима, које су дужне дотичног одмах избрисати из војних и општинских спискова.

Ова ће лица бити дужна одселити се из Краљевине у року од једне године дана од учињене изјаве, при чему ће моћи слободно од сваке дажбине понети собом сва своја покретна добра.

Министарски Савет ће на предлог Министра Унутрашњих Дела прописати олакшице овим исељеницима за исељење и за продају њихове имовине.

§ 56. Држављани који су после Уједињења и пре ступања на снагу овог Закона,

добили од Министарства Унутрашњих Дела редован отпуст из држављанства, као и њихове законите жене и њихова законита деца млађа од 21 године у тренутку отпуста, нису више држављани ове Краљевине.

Ово исто важи и за ванбрачно дете држављанке, која је у том међувремену добила редован отпуст, ако је дете у тренутку отпуста било млађе од 21 године, као и за држављанку, која је у истом року удајом за страног држављанина стекла туђе држављанство.

Лица, која су оптирала за туђе држављанство или су стекла туђе држављанство сходно Уговорима о Миру назначеним у § 53. тач. 2. нису више држављани Краљевине.

§ 57. За лица настањена на данашњој територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца пре 1. децембра 1918. године, рок од 10 година предвиђен у § 12. тач. 3. почеће тећи од дана Уједињења т.ј. од 1. децембра 1918. године.

Рок од 30 година предвиђен у §§ 15. и 28. рачунаће се најраније од 1. јануара 1900. године.

Срби, Хрвати и Словенци, који су се иселили из наше државе, и буду, на основу § 28. овог Закона изгубили држављанство Краљевине, имају право да га поново стекну путем изјаве у смислу § 41. учињене у року од 10 година по ступању на снагу овога Закона.

§ 58. По прописима § 14. може се дати држављанство Краљевине и ако немају отпуст

из свог досадашњег држављанства, нити су настањени 10 година на територији Краљевине:

1. Страним држављанима, који су били за време прошлих ратова у војној или грађанској служби пређашње Краљевине Србије, пређашње Краљевине Црне Горе или у Југословенским Добровољачким Одредима;

2. Руским држављанима словенског порекла који бораве као избеглице на територији Краљевине.

Молбе се имају поднети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овога Закона.

§ 59. Прописи § 40. односе се и на растављену, разведену или удову страну држављанку, која се удала пре Уједињења, а која би се, да се није удала, сматрала по § 53. овог Закона за држављанку Краљевине.

§ 60. Док питање завичајности не буде решено јединственим законом за целу Краљевину, у оним деловима у којима та установа није предвиђена, тражени услов из § 12. тач. 7. овог Закона надокнађује изјава општине, да је вољна примити дотично лице у сажитељство.

§ 61. Овим Законом укидају се сви правни прописи о стицању и губитку држављанства, који су до сада важили у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца или у појединим њеним деловима.

Овај Закон не мења прописе о пријему странаца у завичајну свезу (зајемчење пријема

у општинско чланство, зајемчење подарења до-
мовинског права) општина на територији пре-
ђашње Аустро-Угарске Монархије, која је ушла
у састав Краљевине.

§ 62. Овим Законом се не дирају одредбе
међународних уговора, који су били закључ-
чени до дана ступања на снагу овог Закона.

*Споразум о стицању држављанства из
закона о Непшунским Конвенцијама:*

Чл. 1. — Лица, која су имала завичајност
(припадност) у Општини Ријечкој 3 новембра
1918 године, узузев лица, која то право немају
више услед једног својевољног акта, или што
су стекла држављанство које друге државе стећи
ће пуноправно сем изузетка наведених у чл. 4:

1. Својство држављанина Краљевине Ита-
лије, ако имају своје боравиште у оном делу
Ријечке територије, који је додељен Краљевини
Италији, или су имали своје боравиште на истом
делу територије пре но што су напустила Ријеку;

2. Својство држављанина Краљевине Срба,
Хрвата и Словенаца, ако имају своје боравиште
на оном делу Ријечке територије, који је доде-
љен Краљевини Срба Хрвата и Словенаца или
су имала своје боравиште на истом делу те
територије пре но што су напустила Ријеку.

Ако речена лица нису имала боравиште на
територији, о којој је реч (Ријека), њихова ће
се припадност једној од обеју држава одредити
према последњем боравишту њихових родитеља
на једном или другом делу територије.

Она од поменутих лица, која су пренела
своје боравиште са једног дела бивше терито-
рије Ријечке Општине на други, моћи ће се
у року од шест месеци од дана ступања на
снагу овог Споразума, изјаснити, да ли на ос-
нову овог члана хоће да се позову на своје
раније боравиште.

Утврђено је да се, на основу овог Споразума, боравиштем има сматрати оно место, где стварно станује једно лице у намери да ту редовно живи.

Чл. 2. — Лица, старија од 18 година, која су, саобразно чл. 1, стекла својство држављанина једне од Високих страна Уговорница, и која говоре истим језиком и исте су расе као и већина становништва друге Високе Стране Уговорнице, имаће права да, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог Споразума, оптирају за својство држављанина ове.

Лица, старија од 18 година, која су пуноправно стекла Држављанство једне од Високих Страна Уговорница и која се према својој раси и језику буду сматрала мађарског порекла, моћи ће у року, предвиђеном у алинеи 1, да оптирају за мађарско држављанство.

За дејство опције није потребно овлашћење оне државе, за коју су наведена лица оптирала, и дотичне власти ограничиће се на то да утврде да ли постоје потребни услови (раса и језик).

Чл. 3. — Лица старија од 18 година, која би, саобразно чл. 1, стекла својство држављанина једне од Високих Страна Уговорница, имаће права у року од шест месеци од ступања на снагу овог Споразума да траже својство држављанина оне Државе, на чијој се територији налази место, где су имала завичајност пре него што су је стекла на Ријечи.

Чл. 4. — Лица која су стекла завичајност (Pertinenza) у Ријечкој Општини после 1 јануара 1910 године, или су је стекла без изричног одобрења надлежне власти, већ једино на основу својства државног чиновника, неће стећи пуноправно својство држављанина једне или друге Високе Стране Уговорнице ни ако имају услове из чл. 1, али ће имати права да траже ово својство или својство мађарског држављанина у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог Споразума.

Ипак, лица, поменута у претходној алинеи, која би, у случају да нису стекла ову завичајност, по-

стала пуноправни држављани Краљевине Италије односно Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца на основу уговора о миру, стећи ће пуноправно својство држављанина дотичне државе.

Чл. 5. — Лица, која ће, према одредбама чл. 3. и 4., имати права да траже својство италијанског односно српско-хрватско-словеначког држављанства, добиће ово својство само под условом да за то имају одобрење дотичне Владе.

У случају, да такво одобрење није тражено од лица из чл. 4. као и у случају да није оно одбијено ова ће лица стећи пуноправно својство мађарског држављанина, осим ако, на основу одредаба чл. 62 алинее 2. Трианонског Уговора, не стичу пуноправно својство држављанина које друге државе.

Ова ће се одредба такође применити на случај ако би одобрење, тражено од једног италијанског држављанина, на основу чл. 3, њему било одбијено. Лица, која су стекла завичајност на Ријечи, а која су пре тога била држављани Краљевине Италије, стичу поново пуноправно својство држављанина речене Краљевине. Она неће имати права да траже својство држављанина Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Чл. 6. — Лица, која су, пре додељивања Ријечи оних делова општине Кастав, који су припадали територији поменутој у чл. 4, в) Рапалског Уговора, стекла завичајност у тој општини, стећи ће под условом и на начине предвиђене Сен-Жерменским Уговором, држављанство оне Високе Стране Уговорнице, којој је припао део, на коме се налазило или се налази њихово последње боравиште, односно боравиште њихових родитеља. Уколико је Сен-Жерменским Уговором предвиђена опција или рекламација, оне ће се морати поднети у року од шест месеци, који је наведен у предходним члановима.

Чл. 7. — Лица, која не буду имала навршених 18 година на дан ступања на снагу овог Споразума, стећи ће својство држављанина, које су стекли њихови родитељи, чије стање и они примају,

Удате жене стећи ће држављанство свога мужа.
За удовице и разведене жене узеће се у обзир

завичајност, коју су имале за време брака, осим ако нису, после раскида брака, стекле коју другу завичајност.

Сирочад и деца чији су родитељи непознати стећи ће ствојство држављанина за свој сопствени рачун, без обзира на своје доба старости.

У случају раскида брака, или у случају смрти старешине породице, ако се докаже да је он био стекао завичајност на Ријечи пре 1 јануара 1910 године, завичајност, стечена пре овог датума, сматраће се да је стечена и за удовицу и за децу.

Чл. 8. — Право боравишта регулисано је специјалним споразумима.

Лица, која су извршила право опције, односно право избора, предвиђено овим Споразумом, моћи ће слободно да сачувају своја покретна и непокретна добра. У случају да пренесу у року од 12 месеци после опције, односно избора, своје боравиште на територију оне Државе, за коју су оптирала, односно чије су држављанство тражила, моћи ће собом да понесу своја покретна добра сваке врсте и на то неће плаћати никакве дажбине нити таксе ни при излазу ни при улазу.

Лица, завичајна на Ријечи, а која имају своје боравиште на Ријечкој територији, додељеној Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца Споразумом од 27 јануара 1924 године, и која, извршивши опцију, буду стекла својство држављанина Краљевине Италије, ослобођена су дужности да пренесу свој домицил изван ове територије.

Лица, која, на основу одредаба овог Споразума буду стекла својство мађарског држављанина, неће бити приморана да пренесу свој домицил изван пређашње Ријечке територије, ако Влада Државе, у којој је њихово боравиште, не буде то захтевала.

Чл. 9. — Правна лица, подразумевајући ту трговачка друштва, која имају своје главно седиште на територији Ријеке, чија су акта о оснивању уписана у регистре надлежних власти на Ријечи, сматраће се као италијанска.

На правна лица, подразумевајући ту друштва, на трговачке куће и индустриска предузећа, која су регистрована у Ријечи и која ту имају предмет

свога предузећа, примениће се одредбе чл. 37. и 38. Конвенције за Опште Споразуме, потписане у Риму 23 октобра 1922 године и Споразума о индустриским предузећима, трговачким друштвима и осталим удружењима, потписаног у Београду 12 августа 1924.

Одредбе прве алинеје чл. 4. поменутог Споразума, закљученог у Београду 12 августа 1924 године, примениће се такође на пренос седишта горе поменутих правних лица, друштава, трговачких кућа и индустријских предузећа, која се налазе у околностима, предвиђеним у чл. 73 поменуте Конвенције за Опште Споразуме.

Исте ће се олакшице дати такође у случају, кад је једно трговачко друштво, регистровано на Риједи, а има главни предмет свога предузећа на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, регистровало своје седиште у ком трговачком регистру који постоји на тој територији, под условом, да у року од шест месеци од дани ступања на снагу овог Споразума, тражи брисање свога седишта на Риједи. Ово ће брисање бити извршено на молбу заинтересоване стране, уз коју је приложено уверење надлежног трговачког суда, којим се доказује да је ово трговачко друштво регистровано на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Чл. 10. — Физичким и правним лицима, која буду стекла у року од шест месеци, од дана ступања на снагу овог Споразума, својство држављанина једне од Високих Страна Уговорница, признају се сва права, која чл. 249 Сен-Жерменског Уговора и чл. 232 Трианонског Уговора признаје односним држављанима бивше Аустријске Царевине и држављанима бивше Угарске Краљевине, који су стекли држављанство које савезничке или удружене државе на основу одредбе и у року предвиђеном овим уговором.

Чл. 11. — Ако се између Високих Страна Уговорница појави спор о тумачењу или примени овог Споразума, и ако једна од Високих Страна Уговорница затражи, да се спор изнесе на решење пред изборни суд, друга страна мораће да пристане на то, и ако се ради о прејудицијелном

питању да се сазна, да ли је спор такве природе да може бити изнет пред изборни суд.

Изборни Суд ће се саставити за сваки спор, на тај начин, што ће свака од Високих Страна Уговорница именовати као изборног судију једнога свог држављанина, а обе стране бирају као трећег судију држављанина једне треће пријатељске државе.

Високе Стране Уговорнице задржавају право да се унапред сложе за један одређени период времена о лицу, које ће, у случају спора, вршити функције трећег судије.

Пресуда изборног суда имаће обавезну снагу.

Чл. 12 — Претходним одредбама не наноси се никаква повреда правима, која произилазе из уговора о миру и других међународних конвенција у корист лица, о којима је реч у претходним члановима према државама које нису именоване у овом Споразуму.

§ 63. Овлашћује се Министар Унутрашњих Дела, да Уредбом донесе ближе одредбе о извршењу овог Закона.

§ 64. Овај Закон ступа у живот кад га Краљ потврди, а обавезну снагу добија на дан објаве у Службеним Новинама.

Препоручујемо Нашем Министру Унутрашњих Дела да овај Закон обнародује, свима Нашим Министрима да се о извршењу његовом старају, властима заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покуравају.

4

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. КОМЕНТАР ЗАКОНА О ЗАПОСЛЕНИМА У АУТОНОМНИМ ПОКРАЈИНАМА И ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
Зоран Ивошевић
Београд: Глосаријум, 2018.
2. ГРОЗОТА ИЛИ...
Слободан Тишма
Београд: Чаробна књига, 2019.
3. ЧЕШЉУГАР
Дона Тарт
Београд: Дерета, 2020.
4. ГЕОГРАФСКЕ ШИРИНЕ ЧЕЖЊЕ
Сваруп Шубанги
Београд: Дерета, 2021.
5. КЛАРА И СУНЦЕ
Казуо Ишигуро
Београд: Дерета, 2021.
6. МИДЛСЕКС
Џефри Јуџинидис
Београд: Дерета, 2018.
7. ПЛАНИНАРЕЊЕ С НИЧЕОМ:
КАКО ПОСТАТИ ОНО ШТО ЈЕСИ
Џон Каг
Београд: Дерета, 2020.
8. СЛОБОДА
Џонатан Френзен
Београд: Дерета, 2021.
9. СВЕ МОЈЕ СЕСТРЕ
Лаура Барна
Београд: Дерета, 2021.
10. ВРЕМЕ ИЗМЕЂУ ШТЕПОВА
Марија Дуењас
Београд: Дерета, 2020.
11. ВРТЛОГ
Хосе Еустасио Ривера
Београд: Дерета, 2021.

12. ЧЕТВРТАК
Здравка Јевтимова
Београд: Драслар партнер, 2015.
13. АДРЕСА: БЕВЕРВЕГЕН 11
Хенрик Тиканен
Београд: Фабрика књига, 2018.
14. АДРЕСА: БРЕНДЕВЕГЕН 8
Хенрик Тиканен
Београд: Фабрика књига, 2017.
15. АДРЕСА: МАРИЈЕГАТАН 26
Хенрик Тиканен
Београд: Фабрика књига, 2020.
16. КАТА НЕСИБА И КОМЕНТАРИ
Иван Јанковић
Београд: Фабрика књига, 2018.
17. НИЗ ГЕЛЕНДЕР
Ненад Јовановић
Београд: Фабрика књига, 2015.
18. БАЈКОВИТА ЧУДОВИШТА:
ДРАКУЛА, АЛИСА, СУПЕРМЕН
И ДРУГИ КЊИЖЕВНИ ПРИЈАТЕЉИ
Алберто Мангел
Београд: Геопетика издаваштво, 2020.
19. БУЛБУЛ И ЊЕГОВ ГАЗДА
Хасан Бласим
Београд: Геопетика издаваштво, 2021.
20. ЧОВЕК У ЦРВЕНОМ КАПУТУ
Џулијан Барнс
Београд: Геопетика издаваштво, 2020.
21. ДОБА ТЕСКОБЕ
Пит Таунсенд
Београд: Геопетика издаваштво, 2020.
22. ХИНДУИЗАМ: МНОГО БУКЕ ОКО ТОГ ЈЕДНОГ
Милица Бакић-Хајден
Београд: Геопетика издаваштво, 2021.

23. ХОСТЕЛ КАЛИФОРНИЈА
Звонка Газивода
Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.
24. ИЛИ ДА СЕ СПАСУ СВИ, ИЛИ НИКО
Вероник Берген
Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.
25. КОЖА ВРЕМЕНА: КЊИГА ПРОМЕНА
Александар Генис
Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.
26. ЛИГА БЕЗОЧНИХ
Бранка Криловић
Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.
27. МАЗОХИСТКИЊА
Катја Перат
Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.
28. МЛАДОСТ БЕЗ МЛАДОСТИ
Мирча Елијаде
Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.
29. ПЛАМЕН:
ПОЕЗИЈА, ПЕСМЕ И ИЗБОР ИЗ БЕЛЕЖНИЦА
Ленард Коен
Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.
30. ПОТЕНЦИЈАЛНИ КАНДИДАТ
Ерџан Кесал
Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.
31. ПРВО ЛИЦЕ ЈЕДНИНЕ: ПРИЧЕ
Харуки Мураками
Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.
32. СВЕТСКИ БОЛ
Ајфер Тунч
Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.
33. ШПИЈУН ИЗ ПРВОГ ЛИЦА
Сем Шепард
Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.

34. ТЕОРИЈА ОБЛАКА
Стефан Одеги
Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.
35. ТРИ ЗНАКА КРУГА
Саша Каралић
Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.
36. ВРАТА
Магда Сабо
Београд: Глобосино, 2010.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Иван Степанович Јастребов: **ПОДАЦИ ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКЕ ЦРКВЕ И НАРОДА: ИЗ ПУТНИЧКИХ ЗАПИСНИКА** / Београд: Службени гласник, 2020.

Преузето са сајта:

<http://www.slglasnik.com/библиотека-саборник/подаци-за-историју-српске-цркве-и-народа>

Награда фестивала хуманистике, културе и уметности (фесК) „Пази шта читаш” у категорији „књига која има трајну вредност или остварује важан научни допринос”, 2020. године.

Иван Степанович Јастребов (1839–1894) провео је свој радни век на Балкану као дипломатски представник Руске царевине и остао је запамћен као велики пријатељ српског народа. Дужност руског конзула у европској Турској омогућила је Јастребову, пасионираном истраживачу, да пропутује и упозна Стару Србију, Македонију и Албанију, и да их свестрано изучи.

Књигу *Подаци за историју српске цркве из путничких записника И. С. Јастребова* објавио је сам аутор пре век и по у Београду, 1879. године. У њој су сабрани прилози које је Јастребов објавио у часопису *Гласник Српског ученог друштва*, 1875–1880. године. Књигу допуњујемо са четири накнадно објављена прилога, односно додатних 75 страна. Одлучили смо се за фототипско издање, што нам је омогућио идентичан слог и прелом првог издања књиге и прилога које су накнадно објављени. Дакле, определили смо се да допунимо наслов *Подаци за историју српске цркве и народа*. Не споримо овим да се историја српског народа и цркве поклапа и прожима, међутим Јастребов у овим радовима доноси податке не само из црквене већ и из друштвене, политичке и економске историје, док последњи прилог представља претечу антропогеографских истраживања.

Овом књигом, уз преводе његових дела *Стара Србија и Албанија* и *Обичаји и песме турских Срба у Призрену, Пећи, Морави и Дебру* које смо објавили, заокружујемо дело овог изузетног дипломате и научника.

2. Стивен Рансиман: **ВИЗАНТИЈСКА ЦИВИЛИЗАЦИЈА** / Београд: Службени гласник, 2021.

Преузето са сајта:

<http://www.slglasnik.com/библиотека-уметност-и-култура/едиција-nostra-vita/византијска-цивилизација>

Капитално дело о Византији и њеној уметности, друштву, религији, политици, обичајима и историји!

Књига једног од највећих историчара XX века, великог ауторитета за средњи век. Пружа општу слику цивилизације Римског царства на просторима Византије. Бави се свим важним аспектима тога простора, живота и људи у њему, простора тако важног за каснији успон западне цивилизације укључујући и просторе Балкана. Теме књиге су вера и црква, уметност, администрације, градски и сеоски живот...

3. Миљенко Јерговић, Светислав Басара: **БАЈАКОВО–БАТРОВЦИ** / Београд: Службени гласник, 2020.

Преузето са сајта:

<http://www.slglasnik.com/гласник-препоручује/бајаково---батровци>

Преписка два писца, сваког са свог краја цивилизацијске драме своје две земље и уморне Европе у целини, сусреће се на граничном прелазу Бајаково – Батровци. На месту где се смисао допуњује у мисли саговорника а државе раздвајају, остаје само разум храброг појединца, препуњен интелектуалном сумњом, прецизним исказом и правим именованем људи и појава.

Данило Киш је говорио да је „интервју есеј у два гласа”, а сличну аналогију можемо применити и на ову преписку. Гласно постављена питања и тражење одговора препуни су скепсе према искуству и непосредној стварности. Есеј у два смера говори о границама егзистенције и свим рукавцима балканских (европских и светских) апсурда: нема краја, јер се све већ десило, све битке су добијене и изгубљене у прошлости. Само ретки попут Јерговића и Басаре то виде – клице нових историјских дубиоза и процес суноврата смисла.

4. Лоренс Дарел, Хенри Милер: **ПРЕПИСКА ЛОРЕНС ДАРЕЛ – ХЕНРИ МИЛЕР: 1935-1980** / Београд: Службени гласник, 2019.

Преузето са сајта:

<https://www.slglasnik.com/библиотека-уметност-и-култура/едиција-nostra-vita/преписка-лоренс-дарел---хенри-милер---1935-1980>

Ово је једна од најчувенијих књига преписке у XX веку. Двојица пријатеља говоре о важним догађајима у свету свог времена, о уметности, о свакодневном животу и личним ломовима. Године 1935. један млади Британац који је живео на Крфу одушевљено је писао средовечном америчком писцу који је у Паризу управо изазвао велики скандал са својом првом објављеном књигом *Ракова обратница*. Хенри Милер, који је одмах схватио да је у Лоренсу Дарелу пронашао идеалног читаоца, одговориће му: „Ви сте први Британац који ми је послао неко интелигентно писмо о тој књизи. У ствари, ви сте први који је погодио право у мету.” Тако је почела преписка која се окончала Милеровом смрћу 1980. године. Књига *Преписка Лоренс Дарел – Хенри Милер 1935–1980* садржи обиман и репрезентативан избор из њихове укупне преписке. Скоро половину овог издања чине раније необјављена писма, укључујући и касније откривена „изгубљена писма”. Уз то, обновљени су многи делови из писама који су у претходном издању (1963) били уклоњени да би се избегли проблеми са још живим актерима. Уредник Ијан С. Макнивен у преписци између Дарела и Милера с правом види двоструку биографију двојице великих књижевних иконокласта XX века, биографију „у исти мах озбиљну као Шопенхауер и неодољиву као вино”.

5. Петер Хандке: **ИСТОРИЈА ИЗА ПРИПОВЕСТИ: ЕСЕЈИ О ЈУГОСЛАВИЈИ** / Нови Сад; Београд: Прометеј; Српско народно позориште; Радио-телевизија Србије; Штампар Макарије, 2020.

Преузето са сајта:

<https://www.prometej.rs/prodavnica/esejistika/istorija-iza-priповести-eseji-o-jugoslaviji/>

Први пут у једној књизи, на српском језику, сабрани су сви есеји о Југославији. Есеје је Петер Хандке писао у периоду од 1991. до 2011. године:

- **ОПРОШТАЈ САЊАРА ОД ДЕВЕТЕ ЗЕМЉЕ** – Стварност која је прошла: Сећања на Словенију (1991)
- **ЗИМСКО ПУТОВАЊЕ ДО РЕКА ДУНАВА, САВЕ, МОРАВЕ И ДРИНЕ** или Правда за Србију (1996)
- **ЛЕТЊИ ДОДАТАК ЗИМСКОМ ПУТОВАЊУ** (1996)

- ПИТАЈУЋИ У СУЗАМА – Потоњи записи о два крстарења Југославијом у рату, марта и априла 1999. (2000)
- ОКО ВЕЛИКОГ ТРИБУНАЛА (2003)
- ТАБЛАСИ ДАЈМИЈЕЛА – Извештај заобилазног сведока у процесу против Слободана Милошевића (2006)
- КУКАВИЦЕ ИЗ ВЕЛИКЕ ХОЧЕ (2009)
- ПРИЧА О ДРАГОЉУБУ МИЛАНОВИЋУ (2011)

Петер Хандке један је од најугледнијих и најутицајнијих књижевника данашњице. Аутор је стотинак књига прозе, позоришних комада, радио-драма, поезије, есеја, хроника. Посебно су, културно, али и политички, значајни Хандкеови есеји о Југославији сабрани у овој књизи. Наслов књиге *Историја иза приповести* дао је аутор, за ову прилику, „противстављајући” историографији приповедање и уметничко деловање.

Подручје за које је Хандке одувек био и остао везан јесте простор бивше Југославије која је у његовој књижевности, па и у есејима ове књиге, важна књижевна тема...

6. Светлана Слапшак: **МОЈ МАЧКОЉУБИВИ ЖИВОТ** / Београд: Штрик, 2021.

Преузето са сајта:

<http://strik.rs/knjige/moj-mackoljubivi-zivot/>

Има нечег у мачкама што их чини посебним међу свим другим бићима. Посебне су саме по себи и зато што посебним чине наш живот. Није да је њима посебно стало до тога, зна свако ко је икада имао мачку (пардон – кога је мачка одабрала), али упркос томе или баш због тога мачке су обожаване одувек (и оне то и дан-данас памте, рекао је неко). Уметност је пуна мачака. Но нису баш толико честе аутобиографије као што је „Мој мачкољубиви живот” Светлане Слапшак. Сама ауторка прецизирала би жанр као спој аутобиографије и мачјих биографија, наравно у корист маца. Очито да не постоји период нити место у њеном животу без мачака: да ли оних у кући, или на улици, у парку, или оних које је упознала код пријатеља, било да је у Атини, Београду, Паризу или Љубљани; и очито да за то постоји добар разлог. Јер све те маце, јунакиње и јунаци ове књиге, училе су ауторку извесној мудрости, мирноћи и љубави онда кад је свет остајао и без мудрости и без љубави, завртљожен у немиру мржње. Описујући свој живот, Светлана Слапшак пружила је и увид у неке од најважнијих догађаја који су нас тамнели у прошлом и овом веку и њена аутобиографија је у том смислу још један рефлектор неопходан да се те таме разбију. Читање ове књиге је и попут подешавања подсетника да нас опомене у правом тренутку, онда кад кренемо да понављамо грешке. А то што су сви ти

догађаји и читав један богат ауторкин живот исписани у ритму мачјег предења, само је још једно признање посебности.

Јер има нечег у мачкама.

7. Жозе Сарамаго: **КАИН** / Београд: Лагуна, 2021.

Преузето са сајта:

https://www.laguna.rs/n2640_knjiga_kain_laguna.html

„С господом богом нема шале” гласи једна реченица из *Каина*, Сарамаговог завршног обрачуна са јудео-хришћанском традицијом. У овом запрепашћујућем књижевном апокрифу Бог је негативац, анђели су лоши момци, а само је Каин, божјом вољом убица свог брата Авеља, истински преобраћеник и сведок бројних божјих недела и осионости. Захваљујући моћи да путује кроз време, јер је осуђен на вечито лутање, Каин прелази „из протеклих у будуће видове садашњости”, од Првог греха до Потопа, преиспитујући тако старозаветне приче о постанку света, Содоми и Гомори, рушењу Јерихона, Аврамовом жртвовању свог сина Исака, искушавању праведнога Јова, зидању Вавилонске куле, крвавим ратовима племена Израилјевог за Обећану земљу...

Лишавајући се убичајеног накита писмености, португалски нобеловац је својим последњим објављеним романом крунисао једну високу књижевну грађевину, саздану од све самих парабола у чијем је језгру оспоравање праваца којима је човек кренуо и вредности које је изневерио – умногоме вођен руком свога творца.

„Ова прича нас једноставно носи, утолико више што варнице које искре из пишчеве радионице потврђују да смо у рукама непоновљивог мајстора.”

New York Times

„До сад невиђена blasfemiја Старог завета... Поигравајући се у свом стилу са правописним нормама, Сарамаго у овом роману непрестано налази пукотине у логици библијског бога.”

New Yorker

5

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД МАРТ–АПРИЛ 2022. ГОДИНЕ**

1. КАЛЕМЕГДАНСКЕ СЕНКЕ:
ПОРТРЕТ БЕОГРАДСКОГ ЧОВЕКА
Симо Ћирковић
Београд: Дерета, 2013.
2. ЦРНА КЊИГА
Лоренс Дарел
Београд: Лагуна, 2005.
3. 1984.
Џорџ Орвел
Београд: Завод за уџбенике, 2010.
4. СЕДАМ СУНАЦА И СЕДАМ ЛУНА
Жозе Сарамаго
Београд: Лагуна, 2013.
5. НАШ БРАТ: ЖИВОТ КАПЕТАНА ФЛОРЕ СЕНДС
Луиз Милер
Београд: Лагуна, 2013.
6. СТЕФАН ДЕЧАНСКИ: БИОГРАФИЈА
НАЈНЕСРЕЋНИЈЕГ СРПСКОГ КРАЉА
Лука Мичета
Београд: Лагуна, 2014.
7. ГЛАСОВИ У ВЕТРУ
Гроздана Олујић
Београд: Српска књижевна задруга, 2010.
8. ГРАД: ПСИХОБИОГРАФИЈА ЦАРА ДУШАНА
Александар Мисојчић
Београд: Zepiter Book World, 2021.
9. АКО ДУГО ГЛЕДАШ У ПОНОР:
ДИЈАЛОГ О ПРАЗНИНИ
Енес Халиловић
Београд: Лагуна, 2021.
10. МУЧНА ЉУБАВ
Елена Феранте
Београд: ВООКА, 2020.